

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XLV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

AA primo mundi ortu, vsque in hoc tempus, perduxit nos ex splendidis fordidisque alter-
nata series. Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus. nemo in nostram
gloriam vixit: nec quod ante nos fuit, nostrum est. ¹⁰ Animus facit nobilem: cui ex
quacumque conditione supra fortunam licet surgere. Puta itaque te non esse equitem
Romanum, sed libertinum: potes hoc consequi, ut solus sis liber inter ingenuos. Quo-
modo? inquis. si mala bonaque non populo auctore distinxeris. Intuendum est, non
vnde veniant, ¹¹ sed quò eant. Si quid est quod beatam vitam potest facere, id bonum
est suo iure: deprauari enim in malum non potest. Quid est ergo, in quo erratur? cum
omnes beatam vitam optent, quòd instrumenta eius pro ipsa habent, & illam dum pe-
tunt, fugiunt. Nam cum summa beatæ vitæ sit solida securitas, & eius ¹² inconcussa fi-
ducia, sollicitudinis colligunt causas, & per insidiosum iter vitæ non tantum ferunt sar-
cinas, sed trahunt. Ita longius ab effectu eius quod petunt, semper abscedunt, & quò
plus operæ impendunt, hoc se magis impediunt, & feruntur retrò. Quod euenit in la-
Byrintho properantibus, ipsa illos velocitas implicat.

EPIST. XLV.

NON multis libris, sed bonis, ad Sapientiam opus. Veteres superflua quaedam, aut arguta,
frustra scripsisse. Tum contra cauillos, & vocam captiones. Res, res, & earum discrimina
querenda: quis Beatus, & quod verè Bonum?

LIBRORVM istincinopiam esse quereris. Non refert quàm multos, sed quàm bo-
nos habeas. lectio certa prodest, varia delectat. Qui quò destinavit peruenire vult,
vnam sequatur viam, non per multas vageretur. non ire istud, sed errare est. Vellem, in-
quis, magis libros mihi quàm consilium dares. Ego verò ¹ quoscumque habeo mittere
paratus sum, & totum horreum excutere: me quoque isto si possem, transferre, & nisi
maturè te finem officij sperarem impetraturum, hanc senilem expeditionem indixissem
mihi: nec me Charybdis, & Scylla, & ² fabulosum istud fretum deterrere potuisset.
Transnatastem ista, non solum traicissem, dummodò te complecti possem, & præsens
æstimare quantum animo creuisses. Ceterum quòd libros meos tibi mitti delideras,
non magis ideo me disertum puto, quàm ³ formosum putarem, si imaginem meam pe-
teres. Indulgentiæ scio istud esse, non iudicij: & si modò iudicij est, indulgentia tibi im-
posuit. Sed qualescumque sunt, tu illos sic lege, tamquam verum quæram adhuc, non
sciam, & contumaciter quæram. Non enim me cuiquam mancipavi, nullius nomen fe-
ro: multum magnorum virorum iudicio credo, aliquid & meo vindico. Nam illi quo-
que non inuenta, sed querenda nobis reliquerunt: & inuenissent forsitan necessaria, nisi
& ⁴ superflua quæsisent. Multum illis temporis verborum cauillatio eripuit, & captiosè
dispu-

D 9. ATRIVM PLENVM.] Romanus proprie mos, collocandi in tabulariis per atria imagines maiorum: atque ex his nobilitas æstimata. Aperiunt & asserui i. Elect. cap. XXIX.

10. ANIMVS FACIT NOBILEM.] Ita verò, ille alius, bonus & hanc laudem & titulum habet: vel Euripide iudice.

τὸς ἰδὲ ἀνδρείος φῶς
καὶ τὸς δικάιος, ἢ τὸς κωνὸν δόξα ματρῶν,
καὶ ἰσοδελῶν, ἐν γένεσι ἑρῶς λέγω:

namque ab animo strenuos,
Iustosq; quamvis orti & e feruis sient,
Stirpe anteire vulgò nobiles puto.

11. SED QVÒ EANT.] Bonis hoc tale ad An-
tigonem: O rex, sagittaris si opus habes, non Vn-
de sint interrogas, sed scopum proponis, & qui

tangunt, eligis: sic & alios explora, non Vnde, sed
Quales sint.

12. INCONCVSSA FIDVCTIA.] Inter al-
ta Stoicorum. & nimis: Sapientem sibi fidere, se-
cturum sui esse.

EPIST. XLV. I. QVOSCVMQVE HABEO.]
Meos præferim, & illos Lucilius petebat.

2. FABVLOSVM.] Non falsum, sed fabulis au-
ctum. Sic Hydaspes fabulosus, in Horatio: de quæ
fama & fabule.

3. FORMOSVM PVTAREM.] Non ergo videtur
fuisse, in corpore quidem, nam animo, quid pulchrius?

4. SVPERFLVA QVÆSISSENT.] Cacoiches phi-
losophantium olim, nuper, hodie. Ipsi Stoici in hac
culpâ, ante omnes Chrysippus.

disputationes, quæ acumen irritum exercent. Nescimus nodos, & ambiguam significationem verbis alligamus, deinde dissoluimus. Tantum nobis vacat? iam viuere, iam mori scimus? Totâ illò mente pergendum est, ubi prouideri debet, ne res nos, non verba, decipiant. Quid mihi vocum similitudines distinguis, quibus nemo vmquam nisi dum disputat, captus est? res fallunt, illas discerne. Pro bonis mala amplectimur: optamus contra id quod optauimus: pugnant vota nostra cum votis, consilia cum consiliis. Adulatio quàm similis est amicitia: Non imitatur tantum illam, sed vincit, & præterit: apertis & propitiis auribus recipitur, & in præcordia ima descendit, eo ipso gratiosa quoad lædit. Doce quemadmodum hanc similitudinem dignoscere possim. venit ad me pro amico blandus inimicus: vitia nobis sub virtutum nomine obrepunt: temeritas sub titulo fortitudinis latet: moderatio vocatur ignauia: pro cauto timidus accipitur. In his magno periculo erratur: his certas notas imprimere. Ceterum qui interrogatur, an cornua habeat, non est tam stultus, vt frontem suam tentet: nec rursus tam ineptus aut hebes, vt non habere se nesciat, quod tu illi subtilissimâ collectione persuaferis. Sic ista sine noxâ decipiunt, quomodo præstigiatorum acetabula & calculi, in quibus fallacia ipsa delectat. Effice, vt quomodo fiat intelligam: perdidit vsum. Idem de istis captionibus dico: quo enim nomine potius sophismata appellem? nec ignoranti nocent, nec scientem iuuant. Si vis utique verborum ambiguitates diducere, hoc nos doce, beatum non cum esse, quem vulgus appellat, ad quem pecunia magna confluit: sed illum, cui bonum omne in animo est, erectum, & excelsum, & mirabilia calcantem. qui neminem videt, cum quo se commutatam velit: qui hominem eâ solâ parte æstimat, quâ homo est: qui naturâ magistrâ vitur, ad illius leges componitur, sic viuunt, quomodo illa præscripsit: cui bona sua nulla vis excutit: qui mala in bonum vertit, certus iudicij, inconcussus, intrepidus: quem aliqua vis mouet, nulla perturbat: quem fortuna, cum in eum quod habuit telum nocentissimum, vi maximâ intorsit, pungit, non vulnerat, & hoc rarò. Nam cetera eius tela, quibus genus humanum debellatur, grandinis more dissultant: quæ incussa tectis, sine vllò habitatoris incommodo crepitat, ac soluitur. Quid me detines in eo, quem tu ipse Pseudomenon appellas, de quo tantum librorum compositum est? Ecce tota mihi vita mentitur: hanc coargue, hanc ad verum, si acutus es, redige. Necessaria iudicat, quorum magna pars superuacua est: etiam quæ non est superuacua, nihil in se momenti habet in hoc, vt possit fortunatû beatumque præstare. Non enim statim bonum est, si quid necessarium est. Ac proicimus bonum, si hoc nomen pani aut polentæ damus, & ceteris sine quibus vita nõ ducitur. Quod bonum

5. SED VINCIT.] *Plinius Panegyrico: Ingeniosior est enim ad excogitandum simulatio veritate. Ut qui conducti plorant in funere, dicunt*

Ac faciunt prope plura dolentibus ex animo: ait Horatius.

6. AN CORNUA HABEAT.] *Est quem uerborum λόγον vocabant, quasi Cornutum sermonem: diciturque inuenisse primus Eubulides Dialecticus, aut Diodorus.*

7. VT FRONTEM SVAM TENTET.] *Imò verò fecit Diogenes Cynicus facitissime. nam ratiocinatori tali, concludenti ipsum cornua habere, manu frontem tangens, Equidè, inquit, illa non video.*

8. SINE NOXA DECIPIUNT.] *Vt in omni alio cauillo. Itaque Aristippus egregie, ad subtiliter disserentem, & vincentem: Ego, inquit, victus ab eo, iuendius quam tu victor dormiturus.*

9. PRÆSTIGIATORVM ACETABVLA.] *Ludus est, vel manuum agilitas hodie, in usu, & pueris aut plebi in admiratione. Calculos siue nummos in mensâ ponunt, deinde acetabulis (vasculis aut pyxidibus) operios tam dextrè loco movent, & transferunt, vt cum hic esse censas, alibi compareant: & arte magicâ*

fieri arbitrare. Græci vocant ἄποπαίνας, quia ludunt calculis: vel ἄποουλήπας, quia velut eos furantur. Glosse: Præstigiator, ἄποπαίνας. Suidas & ἄποδύουε, dictos ostendit, quem eâ voce vide. At opportune notat Muretus, hanc comparisonem ab Arcesilao esse, de quo Stobæus Serm. lxxx. Ἀρκεσίλαος ὁ φιλόσοφος ἔφη, τὰς διαλεκτικὰς ἐπινοίας τοῖς ἄποπαίνας, οἷον τὰς χαρμίντας ἄποδύουε: τῶν: Arcesilaus philosophus aiebat, Dialecticos similes præstigiatoribus calculariis, qui iucunde decipiunt.

10. PERDIDI VSUM.] *Neque enim delectant, iam nota.*

11. PSEVDOMENON.] *Mentientem Cicero vertit.*

12. TANTVM LIBRORVM.] *Fortasse & ab aliis, sed certè à Chrysippo. Is solus scripsit, ἀπὸ τῆς εἰς τὸν ἄδιδόξου ἐπιστολῆς, α. ἀπὸ τῆς ψευδομένου, ε. ἀπὸ τῆς τῆς ἄδιδόξου λύσεως, γ. ἀπὸ τῶν ψευδομένων τὰ λήματα ἔχον ἄδιδόξου λόγον, α. Sunt undecim libri vnus Chrysippi: & an falso Seneca, tantum librorum? Nam & alij, non ambigo, scripsere.*

13. NON

A bonum est, vti que necessarium est: quod autem necessarium est, non statim bonum est: quoniam quædam necessaria sunt, eadem vilissima. Nemo vsque eò dignitatem boni ignorat, vt illud ad hæc in diem vtilia demittat. Quid ergo: non eò potius curam transferes, vt ostendas omnibus, magno temporis impendio quæri superuacua: & multos transisse vitam, dum vitæ instrumenta conquirunt? *Recognosce singulos, considera vniuersos: nullius non vita spectat in crastinum.* Quid in hoc sit mali, quæris: infinitum. non enim viuunt, sed victuri sunt: omnia differunt. Etiam si attenderemus, tamen nos vita præcurreret: nunc verò cunctantes quasi aliena transcurrit, & vltimo die finitur, omni perit. Sed ne epistolæ modum excedam, quæ non debet sinistram manum legentis implere: in alium diem hanc litem cum dialecticis differam, nimium subtilibus, & hoc solum curantibus, ¹³ non & hoc.

EPIST. XLVI.

DE libro Lucilij iudicat, & laudat.

LIBRVM tuum quem mihi promiseras, accepi, & tamquam lecturus ¹ ex com- modo adapertui, ac tantum degustare volui. Deinde blanditus est ipse, vt procederem longius: qui quam disertus fuerit, ex hoc intelligas licet. breuis mihi visus est, cum esset nec mei, nec ² tui temporis, sed qui primo ad spectu ³ aut T. Liuij, ⁴ aut Epicuri posset videri. tantâ autem dulcedine me tenuit & traxit, vt illum sine vllâ dilatione perlegerem. ⁵ Sol me inuitabat, ⁶ fames admonebat, ⁷ nubes minabantur: tamen exhausti totum. Non tantum delectatus, sed gauisus sum. Quid ingenij iste habuit? quid animi? dicerem, quid impetus? si interquieuisset, si interuallo surrexisset. Nunc non fuit impetus, sed tenor, compositio ⁸ virilis & sancta. Nihilominus interueniebat dulce illud, & loco lenes. Grandis & rectus es. hoc te volo tenere, sic ire. Fecit aliquid & materia. ideo eligenda est fertilis, quæ capiat ingenium, quæ excitet. De libro tuo plura scribam, cum illum retractauero: nunc verò parum mihi sedet iudicium, tamquam audierim illa, non legerim. Sine me & inquirere. Non est quod verearis, verum audies. O te hominem felicem, quod nihil habes, propter quod quisquam tibi ⁹ tam longè mentiat: nisi quod etiam vbi causa sublata est, mentimur & consuetudinis causa.

13. NON ET HOC.] Muretus accipit, Nihil aliud quam spinos Syllogismos ex repugnantibus curantes: qui ferè sic conformari solent: Non & hoc, & illud. Hoc autem est: non illud igitur. Ego verò aliter. Damnat, qui solam Dialecticam curant, non grauiora: & hanc vt *εργον* habent, non *αυτοπειρον*. Debebant, inquit, non hanc curare tantum, sed & hanc: id est, in adiumento, non in principali habere.

EPIST. XLVI. I. EX COMMODO.] Vbi commodum esset.

2. TVITEMPORIS.] Scripti ferè, corporis: sed illud teneam: Qui esset grandior, quam aut iuum aut meum tempus ferret scribere, siue legere.

3. AVT T. LIVIJ.] Multa enim scripsit abo-

lita, etiam philosophica. Et certè libri Historiarum nec ex quadrante exstant.

4. AVT EPICURI.] Qui omnes philosophos copiam librorum vicit, etiam Chryppum: Laetius.

5. SOL ME INVITABAT.] Vt postio libro inambularem, aut me in solarem, vngeremque.

6. FAMES ADMONEBAT.] Item ponere, & cibum sumere.

7. NVBES MINABANTVR.] Postea inductæ. & suadebant exercere corpus, ante pluuiam.

8. VIRILIS ET SANCTA.] An etiam, sana.

9. TAM LONGE.] In tuâ prouinciâ aliquid potes, hic Roma nihil.